

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: György Endre

Cím: Vakok közt

Forrás: Az Ujság

Bsp. (Hely)

1921 7/27 (Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 362.41

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfevárosi hazinyomda 1920

Vakok közt.

— Látogatás a vakok otthonában. —

Távol a város zajától, a Hermina-út 7. szám alatt van a Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület és a vakok számára berendezett foglalkoztató intézet is. Kint, a mint hogy ők mondják, a látó emberek tülekednek az étellel, idebenn pedig tompa csend uralkodik, mintha a hatalmas épületen egy nagy hangfogó lenne. Az egész épületen elomlik ez a végtelen csend, szinte lábujjhegyre készíti a járókelőket. Pedig sorány munka folyik ám itt a termekben, a hol közel száz vak leány dolgozik és szorgos kezekkel keféket készít a lószőrből és disznósértékből.

Tóth igazgató.

A kefékötő-teremben erős zsongás hallatszik, mert a vakok egyetlen szórakozása, hogy állandóan beszélgetnek szomszédaikkal. Tóth Zoltán igazgató kíséretében lépünk be a terembe és a direktor üdvözlésére kórusban köszönnek vissza.

— Vendéget hoztam — mondja az igazgató, mire mindnyájan látható örömmel felfigyelnek és önkéntelenül az ajtó felé fordítják tekintetüket. A mint elhagyunk a munkapadok mellett, mindannyian a hang irányába figyelnek. Az igazgató megszólít egy jóarcú vak munkásnőt, a kinek a szomszédja vaksága mellett még süket is. A leány a vakok írásmódja szerint jól meg tudja magát érteni a süketekkel. Felszólításunkra megkérdi szomszédnőjétől, hogy mit csinál. A kérdés közvetítése egészen különös módon történik. Tolmácsunk megfogta a süket lány jobbkezét és tenyerén igen gyors tempóban kopogtatni kezdett, mintha írógépen írta. A süket nő feszült figyelemmel kísérte az ujjak játékát és a huszadik-harminczadik jelzés után kipirulva emlékedett fel helyéről. Megtudta, hogy az igazgató intézett hozzá kérdést és ez kissé zavarba hozta.

— A mint látni tetszik, keféket csinálók — mondta szerényen.

Egy másik munkásnőnél a vak-intézet egy tehetséges növendéke ült, a ki most szintén kefékötéssel foglalkozik. Egyébként pedig költőné volna. Csokonai Vitéz Gizellának hívják, Csokonai Vitéz Mihálynak, a nagy költőnek leszármazottja, a ki dédnagyapja volt a vak leánynak. A mikor Csokonai Gizella versét íránt érdeklődünk, látszik az arczán, hogy örül a kérdésnek és sietve mondja, hogy bizony már tizenhárom éves korában írt verset. Már közel száz verse van összegyűjtve, a melyeket — érdekes — mind vakírással írt. Gyóni Géza halálára a költő látomása ezimmel ugyancsak hosszabb költeményt írt, a melynek az a poénja, hogy a haldokló költő ágyánál megjelenik Petőfi szelleme.

Van még egy igen érdekes ember a vakok műhelyében. Jelinek János mester, a kefégyár üzemvezetője. Ő látó ember, a ki gyermekkorában igen sokat volt együtt Munkácsi Mihályval. Munkácsi annakidején — már tul a huszadik évén — az asztalos mesterség fortélyait tanulta jó Oláh György urammal, békésgyalui asztalosmesternél, a kit később nagy tisztesség ért, polgármester lett. A kefékötőműhely vezetője akkoriban még kis fucska volt és gyakran ájtárt a szomszéd asztalosműhelybe lábatlankodni. Egy alkalommal a mester elment hazulról, mialatt Munkácsi az összes kész asztalosárakra, ládákra, teknőkre, sőt még a korporsókra is szép magyar motívumokat pingált. A mikor a mester hazajött, álmélkodva kérdezte Munkácsitól:

— Mit csináltál, Miska!

— Hát megcsináltam majszter uram, — felelte Munkácsi, de valóban úgy megcsinálta, hogy hetekig jártak csodájára a szép díszítéseknek.

A kefékötőműhelyből a földszinten levő székfonóműhelybe mentünk, a hol nádháncsossal igen ügyesen fonják be a székek tetejét. Egy ilyen székfonás ma szesznyolcvan koronánál kezdődik. Volt még a va-

kok intézetének harisnyakötő- és kosárfonóműhelye is, de ezeket ma nem tudják üzemben tartani. A kommun itt is mindent tönkretett és a kommunizálók nemesek az intézet vagyontát tékoztatták el, hanem még egy félmillió adósságot is csináltak az intézet számlájára.

A vakok munkaideje esti hatig tart. A munka befejeztével aztán kiki szórakozáshoz lát. Az első emeleten van egy hatalmas hangversenyterem, a melyet most kamatoztatni akarnak, mozi csinálnak belőle. A vakoknak külön kaszinójuk is van, a hol gyakran rendeznek házimulatságokat és táncestélyeket. A modern tánczok ide is eljutottak és a vak leányok közül igen sokan tánczolták a vanszteppet is.

A vakok szórakozására és szellemi fejlődésére különben is nagy gondot fordítanak. A vakok csodálatos érzékkel bírnak a tudomány iránt és majd mindegyikük jól játszik valamilyen hangszeren. A hangversenyteremben zongora, ezimbalom és igen sok hegedű van. Riedel Margit nevű igen csinos vak leány már négy éve tanul énekelni. Eppen a zongoránál ült a hangver-

senyteremben, a mikor benyitottunk. Csodálatosan trillázott. Készséggel állt rendelkezésünkre és már a következő pillanatban felcsendül a Sevillai borbély Cavatinája:

— Hallottam szelid szavát...

A vakoknak több ezer kötetes könyvtárak van, a mely mind a Braille-rendszerű írással készült. Eppen most jelent meg Hugo Victor könyve: A nevető ember, a mely vakírással husz kötetet tesz ki. A könyvtárban regények, tudományos művek és főként vallásos tárgyú könyvek vannak. Jókainak körülbelül az összes regényei át vannak már írva Braille-írással. Kemény Zsigmondot is szívesen kultiválják a vakok. A filozófiai művek körül megvan a vakok könyvtárában Haeckeltől a Világproblémák, Schopenhauertől Az akaratszabadság kérdése, valamint a Halál filozófiája című mű is. Ezt különösen kedvelik. Molnár Ferencnek háborus írásai körül van meg egynéhány, míg Herceg Ferencz művei körül a lép virága és Az aranyhegedű van meg.

Az egyik vak leány elővette Hugo könyvét: A nevető embert és folyékonyan olvasott belőle. Mutatóujjait egymáshoz helyezte és úgy siklott végig az átlukasztott papíron és tapintással követte a betűket. A Braille-íráshoz különben külön írógép van, a mely mindössze hat billentyűből áll. A gyakorlott vak meg-

lehetősen gyorsan dolgozik rajta. Az egyik vak leány leült a géphez s néhány pillanat alatt a következőket kopogta ki vakírással:

— Örömmel üdvözlöm szerény körünkben az újság-író urat.

A vakok lakása az épület hungária-körnti szárnyában van. Öt szoba van berendezve számukra, tíz-tizenöt vaségygyal. A szobákban tökéletes tisztaság uralkodik, minden ágyon hófehér takaró és vakítóan tiszta ágynemű. A közös-szobák igen otthonos benyomást keltenek és egyáltalán nem kaszárnyaszerűek. Az idősebb bontlakók számára van egy néhány külön fülke is, a mit tetszésük szerint saját butorukkal is berendezhetnek.

— Minden jó volna, — mondja kísérőnk, Tóth igazgató — csak az intézet ne küzdene annyira a nyomasztó ninestelenséggel. Egy-egy vak ellátása kilenczszáz koronába kerül. Ennek az összegnek a felét a gyámolító viseli, míg a másik felét a vakóknak kellene fedezni keresetükből, de jövedelmük legtöbbször nem éri el ezt az összeget. Ilyenkor a hozzátartozókra, illetve a szülei hely előljáróságára hárulna a fizetési kötelezettség, de bizony nem igen akárnak fizetni. Eddig mindössze két község ajánlotta fel az odavaló gyámolt ellátási költségeit. Pedig ilyenformán nem sokáig bírjuk. Igazán napról-napra élünk, még a legszükségesebb beszerzendőkre sincs pénze az intézetnek. Ruha nincs, nyolcz-tíz gyámoltunkat állandóan a betegszobán kell tartanunk, mert nincs megfelelő ruházatuk. Ha ez így tart, ki vagyunk téve annak, hogy a vakok két hónap múlva ki sem mehetnek az utcára. A kultuszminisztérium mindössze százezer koronát utalt ki öt vak-intézet javára, de ebből a pesti intézet csupán ötvenezret kapott.

Ezeket mondta az igazgató, miközben megszólalt az ebédre hívogató harang. A vakok sietve tódultak a közös étterembe. Mindenki megállt a maga helyén és kezüket összekulcsolva fenhangon imádkozni kezdtek: Miatyánk...

György Endre.